

Rättsenheten
Jonas Fredriksson
Direkt 010-2250400
jonas.fredriksson@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

E-post: Ju.l6@regeringskansliet.se

En ny kamerabevakningslag, SOU 2017:55

Er beteckning: Ju2017/05495/L6

Länsstyrelsen ställer sig bakom utredningens förslag och lämnar följande synpunkter.

9.2.2 Ökade möjligheter till kamerabevakning och ett förstärkt integritetsskydd

Länsstyrelsen anser att utredningens avsikt att den nya lagen ska ge utökande möjligheter att kamerabevaka bör förtydligas ytterligare.

Länsstyrelsen anser att det bör framgå att i de fall då avsikten inte är att övervaka människor ska detta ges särskild betydelse vid intresseavvägningen (jfr 1975/76:194 s. 22). Detta torde innebära att myndigheters bevakning med t.ex. drönare och åtelkameror kan ges vidgat utrymme.

10.2 Lagens materiella tillämpningsområde

Länsstyrelsen i Dalarnas län anser att tidpunkten då tillståndsplikten inträder ska vara då kameran är uppsatt.

I den nuvarande kameraövervakningslagen, och i tidigare lagar på området, träder tillståndsplikten in då en kamera sätts upp, oavsett om den används eller inte. Även om begreppet ”uppsatt” har vållat vissa tillämpningssvårigheter har begreppet förtydligats i rättspraxis. I förslaget till ny kamerabevakningslag ska tillståndskravet gälla först när bevakning sker. Det innebär visserligen vissa förenklingar men kan samtidigt leda till svårigheter för tillståndsmyndigheten. Vid tillsyn blir det svårt för myndigheten att kontrollera om kameran används eller inte. Även om det går att visa att kameran används, torde tillsynsmyndigheten inte kunna vidta några ytterligare åtgärder om innehavaren meddelar att kameran inte längre används. I samma ögonblick då bevakningen upphör, upphör även tillståndsplikten och därmed tillsynsmyndighetens möjlighet att förelägga om åtgärd. Länsstyrelsen anser att den nuvarande ordningen där tillsynsmyndigheten kan förelägga om nedmontering av kameror, oavsett om de används eller inte, är att föredra.

11.5 Ett tillståndskrav för viss kameraövervakning som omfattas av förordningen

Länsstyrelsen i Dalarnas län anser att begreppet "en annan juridisk person" kan vara svår att förstå och att begreppet bör kompletteras med orden "än en myndighet" i lagtexten eller att ordet "annan" tas bort.

Av utredningen framgår det att ordet "annan" är till för att markera att det är frågan om en annan juridisk person än en myndighet (se sida 262 och 414 i SOU 2017:55). I 8 § första stycket andra meningen förslag till ny kamerabevakningslag återfinns inte orden "än en myndighet". Om ordet "annan" finns kvar i lagtexten utan att det finns någon direkt koppling till att det är frågan om en annan juridisk person än en myndighet, finns det en risk för att lagparagrafen kan bli svår att förstå.

11.9 Förutsättning för tillstånd

Länsstyrelsen i Dalarnas län anser att innebörden av begreppet andra därmed jämförliga ändamål bör förtydligas med hänsyn till behovet av bevakning inom myndigheters uppdrag avseende bl.a. miljö, natur, inventering av djur eller annan viltvård. Det bör även förtydligas på vilket sätt ökade möjligheter till kamerabevakning kan ges inom dessa områden.

Utredningen har nämnt att miljö, inventering av djur och viltvård är exempel på jämförliga ändamål som ska beaktas vid bedömning av intresset av kamerabevakning (se sida 184 och 417 i SOU 2017:55).

Genom medlemskapet i EU gäller ett flertal EU-förordningar till skydd för växter och djur. Sverige har åtagit sig att tillämpa dessa förordningar i sin nationella lagstiftning. Huvudsakligen sker detta genom bestämmelserna i artskyddsförordningen (2007:845). Myndigheterna har också ett tillsynsansvar för djur och natur enligt miljöbalken (1998:808) och miljömiljö tillsynsförordning (2011:13).

11.10 Tillståndsförfarandet

Länsstyrelsen anser att kraven på vad ett beslut om tillstånd ska innehålla i 14 § förslaget till kamerabevakningslag riskerar att medföra onödiga bekymmer för såväl tillståndshavare som tillsynsmyndigheten.

Om beslut om tillstånd ska innehålla villkor avseende "den utrustning som får användas och var utrustningen får placeras" innebär detta att tillståndshavaren måste ansöka om ändring av tillståndet så snart kamerautrustningen byts ut

eller om en kamera flyttas från en plats till en annan även om övervakningsområdet är detsamma. Länsstyrelsen anser därför att andra punkten i bestämmelsen kan strykas.

15.1 Tillsynsmyndighet enligt kamerabevakningslagen

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning under förutsättning att ett starkt integritetsskydd kan garanteras, se vidare under 17.2.1 samt 17.4

Trots att länsstyrelsen delar utredningens bedömning i att Datainspektionen ska vara tillsynsmyndighet delar länsstyrelsen inte utredningens framförda farhågor om möjlig risk för oenhetlighet i rättstillämpningen i förhållande till att länsstyrelserna består i 21 myndigheter. Som framgår av utredningen har länsstyrelsernas rättstillämpning blivit allt mer enhetlig och har en upparbetad kompetens på området.

Länsstyrelsen vill även påpeka följande. Någon närmare utredning av i vilka delar länsstyrelserna inte skulle uppfylla kraven i de olika avseenden som ställs i EU-regleringen på tillsynsmyndighetens roll, organisation och uppgifter har inte presenterats av utredningen.

17.2.1 Konsekvenser för staten

Länsstyrelsen anser att konsekvenserna för staten bör utredas ytterligare.

Länsstyrelsen anser att utredningen avseende förslaget konsekvenser för staten är otillräcklig och bör utredas ytterligare. Skälen för detta är följande.

Förslaget väntas leda till ökade kostnader för Datainspektionen. Av betänkandet framgår att antalet årsarbetskrafter hos länsstyrelserna under år 2015 uppgick till tolv stycken. Datainspektionens driftskostnad per arbetskraft var en miljon kronor under det året. De ökade kostnaderna för Datainspektionen ska enligt förslaget finansieras genom minskning av anslaget till länsstyrelserna, samt om det bedöms lämpligt, genom ansökningsavgifter. I förslaget saknas utredning om vilka kostnader länsstyrelserna haft för de tolv årsarbetskrafterna och vilka konsekvenser en minskning av anslaget kan tänkas få för länsstyrelserna.

Utredningen bedömer att det inte kommer att vara alltför betungande att helt ansvara för tillsyn och de provningar som ska göras enligt kamerabevakningslagen. Förslaget kommer att leda till färre tillståndsansökningar samt att hanteringen av anmälningar helt försvinner. Enligt länsstyrelsens mening kommer den som avser att bedriva kamerabevakning som inte omfattas av tillståndsplikt att sakna den vägledning

ett tillstånd tidigare inneburit och kommer att tvingas till en komplex juridisk avvägning. Detta gäller även i viss del anmälningsförfarandet. Detta innebär enligt länsstyrelsens mening att mycket höga krav måste ställas på tillsynsmyndighetens tillsynsverksamhet.

Av utredningen framgår att en centraliserad myndighet har helt andra förutsättningar att bedriva tillsyn än regionala myndigheter som länsstyrelserna. Detta verkar dock närmast syfta på det centrala ansvaret för tillsyn enligt kameraövervakningslagen i vilket bl.a. ingick att sammanställa rättspraxis, samla in fakta och erfarenhet av teknikutvecklingen samt utbilda och ge råd till länsstyrelserna om lagstiftning, praxis och teknik på området. När det gäller operativ tillsyn vill länsstyrelsen framhålla att tillsynsobjekten är utspridda över en geografiskt stor yta, något som redan för länsstyrelserna varit en utmaning.

Datainspektionen har under 2016 sin genomfört sin ”största granskning av kameraövervakning på hotell sedan kameraövervakningslagen trädde i kraft”¹ då fem hotell granskades med så kallad skrivbordstillsyn. Under 2015 utförde Datainspektionen sin ”första granskning av kameraövervakning på arbetsplatser sedan kameraövervakningslagen trädde i kraft”² då fyra butiker granskades. Detta kan jämföras med Länsstyrelserna som under de senaste åren tillsammans genomfört tillsyn av bland annat 116 gallerior och 693 butiker (under 2013), 195 sjukhus och andra vårdinrättningar (under 2014), 132 polisstationer och domstolar (under 2015) samt 145 badanläggningar (under 2016).

En centralt placerad tillsynsmyndighet med ett samlat ansvar för de aktuella frågorna kan innebära samordningsvinster. Av utredningen framgår att den generella tillsynen över kamerabevakning ska förstärkas. Det framgår dock inte vad detta innebär eller på vilket sätt detta ska ske. Med hänsyn till vad som angetts ovan avseende omfattningen av delar av Datainspektionens tillsyn ser länsstyrelsen en risk för att tillsynen kommer att minska i omfattning. Länsstyrelsen vill betona vikten av att tillsynsmyndigheten ges möjlighet samt även genomför tillsyn i tillräcklig omfattning. För att Datainspektionen ska kunna bedriva tillräcklig tillsyn och samtidigt klara alla övriga utmaningar som väntar med anledning av den nya dataskyddsförordningen och det nya dataskyddsdirektivet krävs det att myndigheten tilldelas tillräckliga resurser.

¹ <http://www.datainspektionen.se/press/nyheter/2017/personal-och-gaster-kameraovervakas-olagligt-pa-hotell/>

² <http://www.datainspektionen.se/press/nyheter/2015/butiker-maste-begransa-kameraovervakningen-av-personalutrymmen/>

17.4 Konsekvenser för skyddet för den personliga integriteten

Utredningen av förslagets konsekvenser för skyddet av den personliga integriteten är otillräcklig.

Länsstyrelsen anser att utredningen avseende förslagets konsekvenser för skyddet av den personliga integriteten är otillräcklig. Skälen för detta är följande. Länsstyrelsen delar bedömningen att minskad brottslighet kan innebära en förbättring av integritetsskyddet. Länsstyrelsen anser också att utredningens förslag till förstärkningar av skyddet för den personliga integriteten är ändamålsenliga och välavvägda. Däremot anser länsstyrelsen att riskerna för den personliga integriteten kan komma att öka då det med anledning av vad som anförts ovan finns risk att tillsynen över kamerabevakning kommer att minska i omfattning.

Övriga remissvar

Länsstyrelsen har inbjudit länsstyrelser i övriga län att lämna synpunkter. Länsstyrelsen i Gävleborgs län samt Länsstyrelsen i Uppsala län har inkommit med yttrande över remissen. Yttrandena bifogas som bilagor.

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Ylva Thörn med jurist Jonas Fredriksson som föredragande. I den slutliga handläggningen av ärendet har jurist Rickard Malteskog deltagit.

Ylva Thörn

Landshövding

Jonas Fredriksson

Jurist

Bilagor:

Bilaga 1. Länsstyrelsen i Gävleborgs läns yttrande, daterat 2017-08-24

Bilaga 2. Länsstyrelsen i Uppsala läns yttrande, daterat 2017-08-29